

ROMANIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL BACĂU
Comitetul Consultativ de Dialog Civic pentru
Problemele Persoanelor Vârstnice
Nr. SD 11115 din 10.07.2025

ORDINEA DE ZI

**a ședinței Comitetul Consultativ de Dialog Civic
pentru Problemele Persoanelor Vârstnice**

Locul de desfășurare: Noua locație a sediului Instituției Prefectului – județul Bacău, Centrul de Afaceri și Expoziții Bacău (PAVILIONUL 2, etajul 1).

Data : 28 iulie 2025, ora: 13.00

1. Analiză privind speranța medie de viață și speranța de viață după pensionare.

Prezinta : Col. Costel CIUPERCA

2. Diverse

Cu deosebită considerație,

PREFECT
Claudiu-Augustin LISANU

Analiză privind speranța medie de viață și speranța de viață după pensionare

IULIE 2025

Evoluția umanității poate fi caracterizată, în esență, prin creșterea progresivă a longevității speciei. Acest progres biologic, datorat dezvoltării bio-tehnologiilor și a științei, în general, presupune însă și schimbări demografice extreme, cu care umanitatea nu s-a mai confruntat până în momentul de față. Una dintre aceste schimbări la nivel mondial, și probabil miza și preocuparea principală a segmentului politic și a științei, o reprezintă creșterea ratei de îmbătrânire demografică.

Deoarece segmentul vârstnic reprezintă, în genere, un segment vulnerabil, principalele surse ale bunăstării, ce sporesc speranța medie de viață, le constituie calitatea serviciilor medicale și de îngrijire, dar și veniturile, forma de capital indispensabilă oricărui membru al societății. În fața pandemiei de la început de deceniu, persoanele vârstnice au reprezentat principalul grup social afectat, direct, din pricina imunității scăzute în fața efectelor virusului și indirect, din pricina colapsului serviciilor de sănătate publică și al inflației, amplificate de războiul din Ucraina. Prin urmare, condițiile de viață, situația serviciilor medicale (accesul la servicii, numărul și dispunerea unităților medicale, starea de sănătate a pensionarilor) și veniturile reprezintă principalele variabile independente cu influență asupra speranței medii de viață și a speranței de viață după pensionare.

Cu toate că speranța de viață după pensionare crește, în lipsa unor ajustări sociale ale sistemului de pensii, dar și a pieței muncii, indivizii ar putea resimți dificultăți majore în prestarea serviciilor.

Speranța medie de viață pe fondul îmbătrânirii populației, tendințe și schimbări demografice

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă populația vârstnică este raportul dintre contribuția adusă pe piața muncii în decursul vieții și cuantumul pensiei în urma retragerii din activitatea profesională. Acest raport poate indica o tendință generală a speranței medii de viață și a speranței de viață după pensionare.

Majoritatea membrilor unei societăți sunt motivați pe parcursul vieții acestora de valorile ce idealizează aportul semnificativ în sfera muncii cu scopul de a acumula un venit suficient nu doar pentru asigurarea subzistenței, cât și pentru un trai mai mult decât decent la bătrânețe.

Cu toate acestea, există diferențe semnificative între persoanele vârstnice în ceea ce privește numărul de ani investiți în piața muncii, cuantumul pensiei, precum și starea sănătății și accesul la serviciile medicale, diferențe ce determină și longevitatea acestora.

Speranța de viață a unui român era în medie acum aproximativ un secol în jurul vârstei de 40 de ani. Acest lucru se datora în mare parte nivelului mare de sărăcie cu care se confrunta societatea, dar și a precarității sistemului de sănătate public

În prezent, copiii născuți în România au o speranță medie de viață semnificativ mai bună, peste vârsta de 75 de ani. Totuși, speranța de viață la naștere în statele europene depășește 80 de ani în două treimi din statele Uniunii Europene, România aflându-se la coada clasamentului, alături de Bulgaria și Lituania.

Cu toate că speranța medie de viață a crescut semnificativ în ultimele decenii, datorită dezvoltării tehnologiilor, inclusiv cele IA (inteligenta artificială) din ultimii ani, care vor accentua această tendință

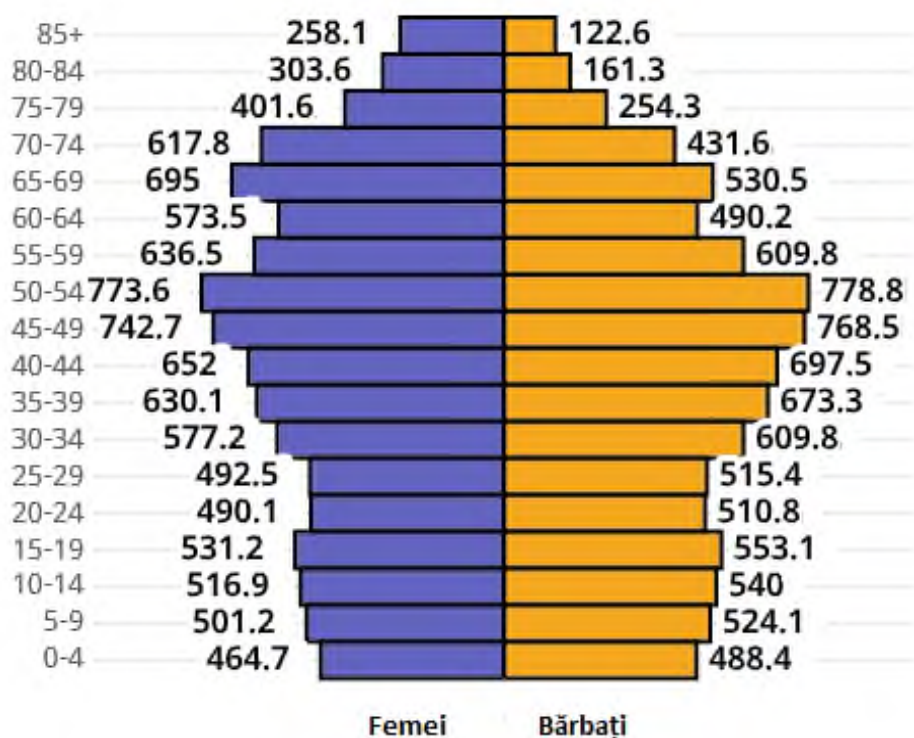
demografică, pandemia recentă de COVID-19 a marcat un moment de declin al speranței de viață în anul 2020.

Media la nivel european a scăzut de la 81,3 ani în 2019, la 80,1. Statisticile arată că România a înregistrat una dintre cele mai mari rate de scădere a speranței de viață (- 1,4 ani), ajungând la 74,2 ani în anul 2023, rata de creștere a populației (a fost de - 0,25% (cu o creștere minoră de 0,17% față de anul precedent).

În condițiile demografice actuale, schimbările privind viața după pensionare, precum și adoptarea unor modele de bune practici anticipative etapei pensionării pot constitui un mijloc de reducere a inegalităților, aproape 1/3 din persoanele cu vârsta de peste 65 de ani, aflându-se la limita sărăciei.

Bazându-se pe datele demografice din anul 2023, OMS a realizat o proiecție pentru anul 2050 în urma căreia pot fi extrase câteva observații semnificative cu privire la traiectoria demografică și consecințele acestor schimbări asupra societății românești.

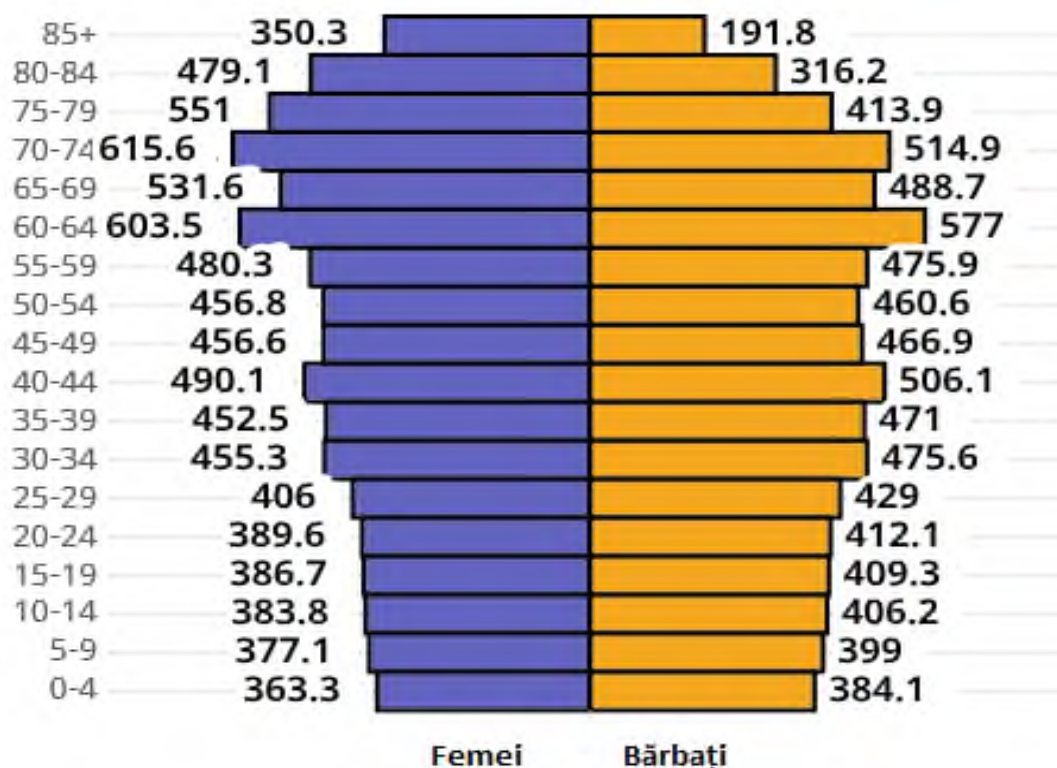
Fig. nr. 1. Situația demografică a populației din România în anul 2023 (în mii)

Potrivit datelor prezentate în graficul de mai sus categoria de vârstă 50-54 ani constituia segmentul de populație cel mai numeros (773,6 mii femei și 778,8 mii bărbați). De asemenea, graficul indică un spor natural redus (464,7 mii fete, 488,4 mii băieți), sugerând în mod clar tendința demografică generală de îmbătrânire a populației țării.

Odată cu avansarea în vârstă, se poate observa o diminuare graduală a populației vârstnice, cu precizarea faptului că segmentul 65-69 ani marchează o creștere față de segmentul anterior.

Fig. nr. 2. Proiectarea populației României pentru anul 2050 (în mii)

În comparație cu datele din graficul anterior, în figura numărul 2 se evidențiază o uniformizare demografică pentru majoritatea segmentelor de vârstă, cu o creștere a segmentelor populației vârstnice, fapt ce sugerează atât menținerea unui spor natural stabil, cât și îmbunătățirea serviciilor medicale sau a condițiilor de viață în general. Categoriile de vârstă 60-64 (603,5 mii femei, 577 mii bărbați), respectiv 70-74 (615,6 mii femei, 514, 9 bărbați), marchează o îmbătrânire accentuată a populației, mai ales că se poate observa o creștere semnificativă și a celorlalte categorii de vârstă avansate față de anul 2023. În trimestrul al doilea, din anul 2024 erau prezenți 4971 de mii depensionari în România, dintre care 3979 în categoria de limită de vârstă. Potrivit noii legi a pensiilor, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, atât pentru bărbați, cât și pentru femei, în conformitate cu standardul european (existând câteva state în care se iese din activitate mai devreme, precum Austria și Bulgaria).

Factorul economic joacă un rol vital în viața socială a unei persoane vârstnice, interferând cu majoritatea sferelor sociale. Asigurarea subzistenței, consumul principalelor resurse, tratarea posibilelor afecțiuni,

toate acestea depind în mare măsură de venituri. Prin urmare, speranța medie de viață se află în strânsă legătură cu acest factor, fiind necesară o analiză detaliată a situației economico-financiare.

Din pricina diminuării autonomiei, dar și datorită structurii sociale exprimate prin reglementări legale specifice, pensia reprezintă principala sursă de venit a persoanelor vârstnice.

Cultura organizațională, atât din sfera publică, cât și din cea privată, precum și legislația deficitară din România nu încurajează angajatorii să ofere oportunități de lucru persoanelor vârstnice, șansele de angajare fiind foarte scăzute, astfel încât majoritatea celor cu vârsta de peste 55 de ani lucrează la același angajator de o perioadă de timp mai lungă.

Așadar, ca o consecință a creșterii speranței medii de viață, vârsta standard de pensionare urmează să crească în majoritatea țărilor membre OECD, ca urmare a unei propuneri privind ajustarea vârstei de pensionare. Această schimbare nu va fi, totuși, una bruscă, ci graduală, întrucât societatea are nevoie de o perioadă de tranziție pentru a se adapta, lucru dovedit de modelul finlandez și cel olandez.

Argumentele invocate de OECD vizează creșterea contribuției prin prelungirea perioadei de muncă, cu scopul susținerii finanțării sistemului public de pensii.

Speranța de viață după pensionare

Principalele instituții și sisteme care pot asigura un trai bun la bătrânețe, determinând speranța de viață după pensionare, sunt familia, sistemul public de pensii și sistemul public de sănătate, care din pricina degradării fizice a persoanelor vârstnice trebuie să asigure nevoile medicale ale acestora. Această problemă este amplificată de tendința demografică de îmbătrânire a populației, România aflându-se sub nivelul statistic (cu 3%) în ceea ce privește raportul dintre populația activă în câmpul muncii și persoane de 65 de ani și peste, care la nivel european este de 3 persoane active pentru fiecare persoană vârstnică (65 de ani și peste).

Cu toate că nu există o vârstă standard de pensionare la nivel european, în general retragerea din activitate are loc în jurul vârstei de 65 de ani. Însă în realitate, potrivit unui raport european, pensionarea la nivelul Uniunii Europene fiind în anul 2021, în medie, cu 2 ani mai devreme față de vârsta standard de pensionare. Acest fenomen s-a manifestat din cauza condițiilor diferite de pensionare anticipată din statele europene, unde în majoritatea există praguri mai scăzute pentru diverse categorii.

În anul 2024, România a trecut printr-o restructurare a vieții sociale și profesionale, restructurare legiferată la nivelul sistemului public de pensii (Legea nr. 360 din 2023). Principalele modificări au vizat atât recalcularea potrivit principiului contributivității, cât și ieșirea la pensie, a cărei limită s-a uniformizat (65 de ani atât pentru bărbați, cât și pentru femei). În cazul femeilor care au crescut copii până la vârsta de 16 ani și au îndeplinit stagiul complet de cotizare pot beneficia de o pensie anticipată. Asemenea celorlalte state europene, una dintre principalele modificări din structura legislației pensiilor a României o constituie corelarea vârstei standard de pensionare cu creșterea speranței medii de viață, în vederea sporirii fezabilității și a reducerii eventualelor inechități socio-economice. Faptul că în România, în anul 2021, o persoană mai trăia aproximativ 16 ani din momentul în care se pensiona (65 de ani), valoare mai mică cu 3 ani decât media europeană, constituie o realitate socială ce relevă un potențial clivaj între modificarea termenului de muncă și perioada de pensionare. De asemenea, aceste statistici demonstrează incapacitatea statului de a se preocupa de nevoile pensionarilor, care, în

consecință, întâmpină dificultăți în interacțiunea cu sistemele publice principale.În anul 2023, în România, o femeie putea beneficia în medie de 18 ani de pensie, în timp ce un bărbat de 14 ani.. Acest lucru reflectă o îmbunătățire a principalelor sisteme și instituții direct implicate în asigurarea integrității fizice a vârstnicilor, cum sunt sistemul de sănătate publică și cel de pensii. De asemenea, dezvoltarea progresivă a tehnologiilor medicale poate contribui semnificativ la creșterea speranței medii de viață după pensionare.

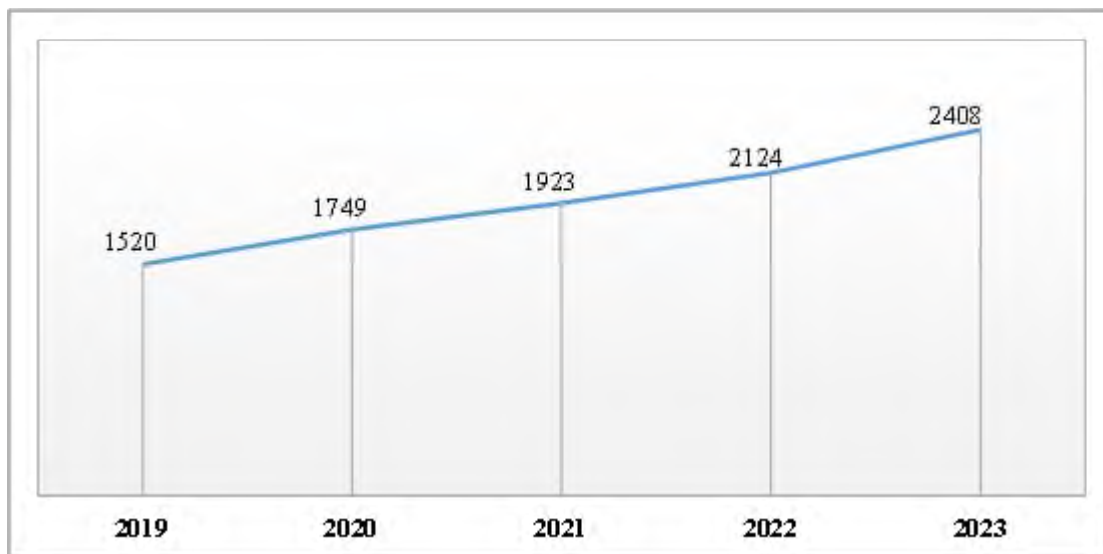
Cu toate acestea, speranța de viață creată de statul român, în raport cu celelalte state europene, este una dezavantajoasă (România ocupând unul dintre ultimele locuri la acest capitol), reflectând în continuare hibe și probleme în cadrul sistemului medical și cel de pensii.

Principalul etalon al speranței de viață este reprezentat tot mai mult de calitatea serviciilor medicale asigurate de sistemul public de sănătate. Aici, se poate vorbi despre accesul la servicii medicale, ponderea unităților medicale, respectiv starea de sănătate a populației vârstnice.

De asemenea, principala sursă de venit (pensia) reprezintă un factor, ce influențează semnificativ speranța de viață după pensionare, întrucât accesul la instituțiile și serviciile sociale de care persoana vârstnică are nevoie, depinde de acest factor.Sistemul public de pensii reprezintă principalul furnizor al veniturilor pentru categoria de vârstă 65+. Prin urmare, modul în care cuantumul pensii sunt calculate și alocate pensionarilor influențează o serie de decizii privind nevoile și dorințele acestora.

Pensia medie lunară în trimestrul 3 al anului 2024 a fost de 2865 lei pentru categoria pensionarilor cu limită de vârstă, mai mare față de trimestrul precedent (2692 lei). Cu toate că această valoare ar putea fi suficientă pentru satisfacerea principalelor nevoi ale persoanelor vârstnice, există în continuare diferențe economice majore din perspectiva mediilor de rezidență.

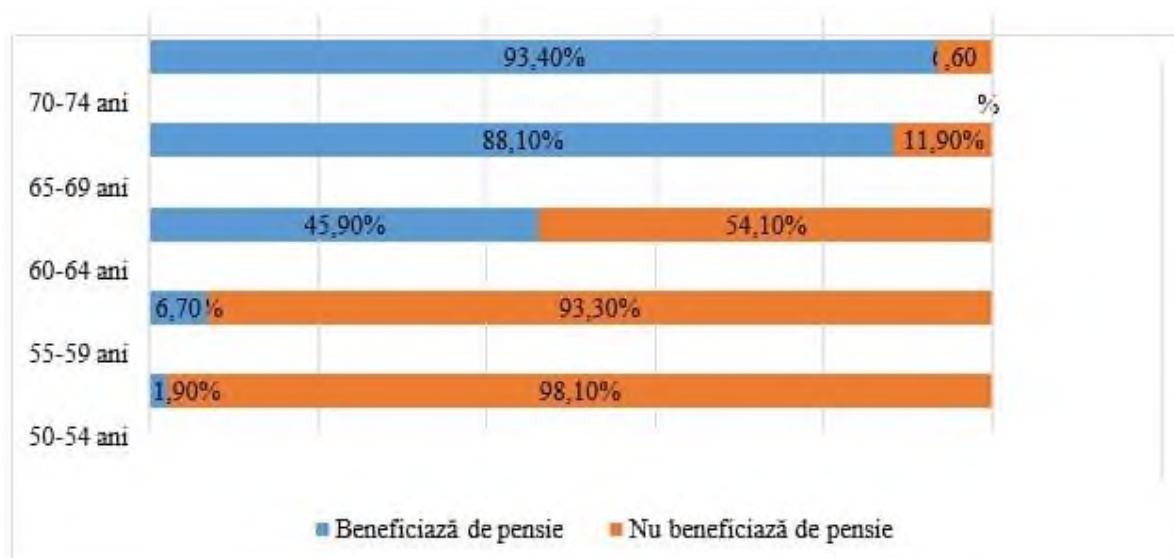
Fig. nr. 3. Pensia medie lunară pentru limită de vârstă în perioada 2019-2023

Cu toate că datele indică o creștere semnificativă a cuantumului pensiei pentru limita de vârstă în ultimii ani, acest lucru nu aduce beneficii majore pensionarilor, întrucât prețul la alimente și resurse energetice a crescut considerabil din cauza inflației.

Observând condițiile socio-economice, precum și cele culturale, ale indivizilor, precum și modului de gestionare a statutului de lucrător/pensionar se poate oferi o interpretare justă asupra speranței de viață după pensionare.

Fig. nr. 4. Distribuția beneficiarilor/non-beneficiarilor de pensie pe grupe de vârstă 50-74 ani – anul 2023

După cum se poate observa în grafic (Fig. nr. 4,), Pensii și participarea pe piața muncii în anul 2023), vârsta de 65 de ani reprezintă un prag ce marchează trecerea de la viața activă la pensionare, astfel încât ponderea persoanelor ce beneficiază de pensie crește semnificativ odată cu acest prag. Cu toate acestea, chiar și după această vârstă, există persoane ce nu beneficiază de pensie (6,6%). De asemenea, categoria de vârstă 60-64 de ani, perioadă ce precede vârsta standard de pensionare, reflectă un echilibru între beneficiari și non-beneficiari, sugerând faptul că există un număr semnificativ de persoane care se pensionează anticipat (54,1% beneficiari ai pensiei, respectiv 45,9 % care nu beneficiază).

Concluzii și propuneri

Societatea actuală se găsește într-un moment de criză în ceea ce privește necesitatea restructurărilor sociale , politice si macro-sociale.

Ca o consecință a creșterii speranței medii de viață și a speranței medii de viață după pensionare, populația vârstnică se confruntă cu o serie de probleme ce se propagă, în primul rând, la nivelul sistemului de pensii publice, principalul furnizor al veniturilor. Longevitatea crescândă obligă guvernul să ajusteze raportul dintre aportul pe piața muncii și perioada pasivă, de pensionare. Acest lucru trebuie realizat, însă, fără crearea unor inegalități socio-economice și mai mari.

Cu toate că în ultimii ani, cuantumul pensiilor a crescut pentru majoritatea pensionarilor, iar unitățile medicale sunt mai numeroase și mai bine dotate infrastructural, o serie de factori precum inflația și

îmbătrânirea populației se pot interpune între pensionari și un nivel decent al bunăstării, determinând speranța medie de viață.

Cu scopul menținerii unui echilibru la nivelul societății, guvernul are obligația de a gestiona cât mai bine schimbările demografice și sociale provocate, în special, de dezvoltarea rapidă a tehnologiilor medicale

Posibilitatea amânării pensionării, dar cu opțiunea de a putea profesa în continuare și a obține venituri;

- Suplimentarea numărului de unități medicale , astfel incit rata crescută a cazurilor de vârstnici să poată fi tratați și să nu se creeze o supraaglomerare în aceste unități;

- Transformarea treptată a societății, astfel încât pensionarii să poată îmbătrâni sănătos prin implementarea unor proiecte care să susțină și să promoveze îmbătrânirea activă – o tendință socială necesară în condițiile creșterii speranței medii de viață;

- Legiferarea vârstei standard de ieșire la pensie printr-o analiză mai nuanțată a situațiilor socio-economice ce reflectă speranța medie de viață și speranța de viață după pensionare, care sunt particulare, și care diferă de la regiune la regiune, astfel încât să nu existe divergențe/discrepanțe ulterioare între persoane;

- Îmbunătățirea nivelului de trai prin creșterea periodică a veniturilor din prestații sociale care va determina și o creștere a speranței medii de viață;

- Adaptarea constantă a sistemului de pensii la schimbările socio-economice din societate (adoptarea unui sistem flexibil bazat pe principiul contributivității);

- Adaptarea mediului de muncă la capacitățile diminuate ale seniorilor (introducerea unui program de lucru flexibil, astfel încât munca la o vârstă înaintată să poată fi în continuare îndeplinită, fără riscuri și implicații negative).

- Crearea unor legi prin care persoanele vârstnice, aparținând diverselor categorii de servicii, să iasă la pensie în funcție de gradul de efort și de timp alocate serviciului).

Odată cu creșterea speranței medii de viață, va crește și perioada petrecută în sfera muncii. Tranziția de la muncă la pensionare trebuie realizată încet, iar adaptarea condițiilor de lucru la capacitățile persoanelor în vârstă este vitală pentru asigurarea unui confort psihologic și fizic.

Creșterea perioadei de timp petrecute pe piața muncii nu constituie în sine un lucru negativ la nivel personal, întrucât persoanele vârstnice, chiar și la o vârstă înaintată, dobândesc un sens în viață prin muncă, iar, la nivel macro-social aceasta ajută la sustenabilitatea principalului sistem de ajutor economic și anume sistemul de pensii.

De aceea, în consecința acestor schimbări ce privesc traseul socio-profesional al individului realizate prin modificarea legislației, Guvernul ar trebui să se ocupe de persoanele vârstnice, creând, în primul rând, un mediu de muncă favorabil, dar și programe sau inițiative sociale adecvate. În acest scop, Consiliile Județene ale Persoanelor Vârstnice vor trebui să fie îndrumate să includă în programele lor de

activitate obiective privind viața după pensionare. De asemenea, să fie ajutați pensionarii să participe la activități sociale, culturale, turistice și de voluntariat.